

Dosar nr. 2221/102/2018/a1.20*

Grefier:

Cel de-al doilea punct de vedere este fundamentat pe R.I.L. la care domnul avocat a făcut referire și pe minuta întâlnirii Curților de Apel pe secția penală din 2019 în interpretarea aceluiași concept de prejudiciu.

Ca atare, consideră că la momentul actual avem o veritabilă problemă de drept, interpretându-se în mod diferit conceptul de pagubă din art. 249 alin. 5, interpretare ce generează efecte juridice considerabile în ceea ce ține de întinderea și limitele măsurii asigurătorii.

Astfel, apreciază formularea unei cereri în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile având ca obiect următoarea întrebare: „Dacă termenul pagubă din cuprinsul art. 249 alin. 5 Cod procedură penală vizând instituirea măsurii asigurătorii a sechestrului în materia infracțiunii prevăzute de art. 10 din Legea nr. 241/2005, modificată și completată de Legea nr. 55/2021, cuprinde doar prejudiciul efectiv calculat, respectiv baza de calcul, sau cuprinde și accesoriiile (dobânzi și penalități)?”.

În motivarea întrebării domnul avocat pornește de la faptul că modificarea Legii nr. 241 prin Legea nr. 55 prezintă o veritabilă modificare de optică a legiuitorului în materia evaziunii fiscale din cel puțin 3 componente, și anume: prin înlăturarea termenului de pretențiile părții civile din conținutul normei de incriminare a infracțiunii de evaziune fiscală și revenirea la termenul de prejudiciu, principiul disponibilității în acțiunea civilă alăturată procesului penal este limitat la elementele de natură probațională și nu de natură afirmativă a părții civile tocmai pentru a permite o mai bună conturare atât a elementelor care țin de latura obiectivă a infracțiunii, componenta prejudiciu ca și element de agravare. Pe de altă parte, prin introducerea clauzelor de impunitate, respectiv de diminuare a pedepselor aplicabile, legiuitorul evocă și detaliază componenta și modul de calcul, evocând conceptul de prejudiciu (bază de calcul), 20% adagio calculat la baza de calcul, și penalități și accesorii.

Practic, domnul avocat consideră că în acest moment avem un relativ conflict între o normă de drept material și o normă specială, Legea nr. 241, pentru că în materia măsurilor asigurătorii la Legea nr. 241 există două opțiuni, respectiv sechestrul de natură fiscală, reglementat de Codul Fiscal, și sechestrul ca măsură asiguratorie penală reglementat de Codul de procedură penală.

Mai mult, în Codul penal și Codul de procedură penală legiuitorul utilizează predominant termenul de pagubă, sunt două excepții de la această utilizare a termenului ca indicator al valorii, una dintre ele fiind la art. 75 lit. d) vizând circumstanțele atenuante, unde se face referire la recuperarea integrală a prejudiciului ca și atenuantă judiciară. La reglementarea acțiunii civile prejudiciul pare a include paguba și la un moment dat dobânzile și penalitățile. Deci interpretarea de Cod penal ar fi prejudiciul include paguba plus ceva, folos nerealizat ș.a.m.d., ipoteză în care art. 241 s-ar putea referi utilizând termenul de pagubă la prejudiciu în ansamblul lui.

Pe de altă parte, legea specială utilizează termenul de prejudiciu, la care adăunează cel 20% în ipoteza încetării procesului penal și accesoriiile și penalitățile.

Din acest punct de vedere, cele două definiții ale conceptului de prejudiciu sunt un pic diferite între Codul penal și Codul de procedură penală.

În consecință, domnul avocat consideră că o tranșare printr-o hotărâre prealabilă în care Î.C.C.J. urmează a aprecia asupra acestui concept ar fi de mare ajutor și chiar necesară în acest moment, cu atât mai mult având în vedere ansamblu de dosare derivate din dosarul nr. 2221/a1, un număr de peste 70 de cauze care au ca obiect măsuri asigurătorii, unde A.N.A.F. are interpretări diferite și poziționări diferite.

În acest sens, domnul avocat evocă soluții rămase definitive în interpretarea pe care o consideră corectă, în care conceptul de pagubă se referă exclusiv la prejudiciu și nu conține accesoriiile și penalitățile, de altfel virtualitatea accesoriiilor și penalităților așa cum este prevăzută în Legea nr. 241 face referire și utilizează termenul de „persoana condamnată”, ori tocmai utilizarea acestui termen de către legiuitor înseamnă că în materia accesoriiilor, sechestrul pe art. 249 alin. 5 este inadmisibil întrucât ele își capătă substanță și valență de drept valorificabil efect al unei soluții de condamnare. S-ar presupune o echilibrare a

beneficiilor aduse părților în procesul penal, pe de o parte partea civilă, care obține o garanție de recuperare a prejudiciului prin instituirea sechestrului cu privire la prejudiciu, pe de altă parte oferă și persoanei acuzate sau părților responsabile civilmente o garantare limitată exclusiv cu referire la întinderea prejudiciului și nu și a accesoriilor și penalităților. Astfel, invocă soluțiile date în dosarele asociate nr. 2221/102/2018/a1.23*, 2221/102/2018/a1.61* și 2221/102/2018/a1.48*, sunt soluții rămase definitive în care nu s-au acordat accesoriile.

Domnul avocat depune și în scris cererea formulată. Mai arată că nu susține și nu solicită suspendarea cauzei pendinte.

Ceilalți apărători aleși ai inculpatei contestatoare formulează aceleași concluzii.

Apărătorul ales al inculpatului contestator și al părții responsabile civilmente, avocat .., consideră că cererea formulată este una pertinentă, este invocată în calea de atac, dar crede că legea obligă instanța să suspende de drept cauza în momentul în care este admisă această chestiune. Nu se pot forma mai multe cereri cu același obiect.

Reprezentantul Ministerului Public este de acord cu cererea formulată de domnul avocat N.M..

COMPLETUL DE CAMERĂ PRELIMINARĂ,

Cu privire la cererea de sesizare a Î.C.C.J. în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, din lipsă de timp pentru deliberare, va fixa termen pentru deliberare și pronunțare la data de 13 aprilie 2022.

Cu privire la contestația obiect al prezentei cauze, va fixa termen de judecată la data de 29 aprilie 2022, ora 12:00.

PENTRU ACESTE MOTIVE ÎN NUMELE LEGII DISPUNE

Fixează termen pentru deliberare și pronunțare cu privire la cererea de sesizare a Î.C.C.J. în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile la data de **13 aprilie 2022**.

Amână judecarea cauzei și acordă termen la data de **29 aprilie 2022, ora 12:00**, pentru când părțile au termenul în cunoștință conform art. 353 alin. 2 Cod procedură penală.

Pronunțată în ședința publică din data de 4 aprilie 2022.

Judecător de cameră preliminară

Grefier

ROMÂNIA
CURTEA DE APEL TÂRGU MUREȘ
SECȚIA PENALĂ ȘI PENTRU CAUZE CU MINORI ȘI DE FAMILIE

Dosar nr. 2221/102/2018/a1.20*

ÎNCHEIERE

Ședința publică din data de 13 aprilie 2022

Completul constituit din:

PREȘEDINTE – JUDECĂTOR DE CAMERĂ PRELIMINARĂ:

JUDECĂTOR DE CAMERĂ PRELIMINARĂ:

GREFIER:

Pe rol pronunțarea asupra contestațiilor îndreptate împotriva încheierii din 7 martie 2022 pronunțată de Judecătorul de cameră preliminară din cadrul Tribunalului Mureș în dosarul nr. 2221/102/2018/a1.20*, de către:

- **inculpatul** (xxx),
- **partea responsabilă civilmente** – xxx),
- **inculpata** (xxx).

La apelul nominal făcut în ședința publică la pronunțare se constată lipsa părților precum și a reprezentantului Ministerului Public.

Procedura este legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei, după care:

Mersul dezbaterilor și cuvântul părților sunt cuprinse în încheierea de ședință din 4 aprilie 2022, fixându-se termen pentru deliberare și pronunțare pentru data de astăzi, încheiere ce face parte integrantă din prezenta.

COMPLETUL DE CAMERĂ PRELIMINARĂ,

Deliberând asupra cererii de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, constată:

I. Obiectul cauzei

Prin încheierea penală din data de 7.03.2022 pronunțată în dosarul nr. 2221/102/2018/a1.20* s-a dispus, între altele:

I. În temeiul art. 249 al. 1, 2, 5 și 6 din Codul de procedură penală raportat la art. 11 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, *s-a admis în parte cererea formulată de **partea civilă***

și, în consecință:

1. *S-a dispus instituirea sechestrului asigurator asupra bunurilor mobile și imobile care se află și care vor intra în patrimoniile:*

- inculpatului ;
- inculpatei și
- părții responsabile civilmente „,

până la concurența sumei de 2.818.770 lei, din care suma de 1.421.283 lei reprezintă prejudiciu, iar suma de 1.397.487 lei reprezintă accesorii - dobânzi și penalități de întârziere, calculate potrivit Codului de procedură fiscală, de la data producerii prejudiciului până la data de 26.01.2022.

În baza art. 251 din Codul de procedură penală raportat la art. 213 din Codul de procedură fiscală, *s-a stabilit* ca măsurile asigurătorii instituite prin prezenta să fie aduse la

îndeplinire de către organele de executare silită din cadrul

2. S-a respins ca nefondată cererea formulată de **partea civilă** – prin
prin care a solicitat instituirea de măsuri
asigurătorii și cu privire la inculpații:

- „
- „
- „
- „ și
-

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut următoarele:

Prin Rechizitoriul din 12.11.2018 emis în dosarul nr. 21/P/2013 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.I.I.C.O.T.- Serviciul Teritorial Târgu Mureș, **printre altele**, s-a dispus trimiterea în judecată a inculpaților:

- „, cercetat sub aspectul săvârșirii infracțiunii de *evaziune fiscală în formă continuată*, prevăzută și pedepsită de art. 9 al. 1 lit. a) și al. 2 din Legea nr. 241/2005 (text valabil începând cu data de 22.03.2013), cu aplic. art. 35 al. 1 Cod penal (55 de acte materiale) - în relația cu

- „, cercetată sub aspectul săvârșirii infracțiunii de *complicitate la evaziune fiscală în formă continuată*, prevăzută de art. 28 al. 1 Cod penal raportat la art. 9 al. 1 lit. a) și al. 3 din Legea 241/2005 (text în vigoare începând cu data de 23.03.2013) cu aplicarea art. 35 al. 1 Cod penal (4484 acte materiale) dintre care: 55 de acte materiale în raport cu partea responsabilă civilmente

- „, „, „, „, „, cercetați sub aspectul săvârșirii infracțiunii de *constituirea unui grup infracțional organizat*, prevăzută de art. 367 al. 1 Cod penal.

În drept, s-a reținut că fapta inculpatului „, care, în calitate de administrator al „, în baza aceleiași rezoluții infracționale, în intervalul februarie – decembrie 2009, februarie – decembrie 2010, februarie 2011 – iulie 2013, a dispus efectuarea unui număr de 55 viramente către „, în **suma totală de 2.001.830 lei, reprezentând prime de asigurare aferente clauzei de Economisire – Beneficii**, răscumpărând imediat această sumă, de același număr de ori, mai puțin comisionul reținut de asigurator, acordând pe această cale către angajații societății parte din salarii sub forma simulată a unor prime de asigurare, cauzând bugetului de stat un prejudiciu reprezentând obligații fiscale suplimentare în valoare totală de **1.421.283 lei** (1.150.027 + 346.637 – 75.381) reprezentând:

- 1.150.027 lei contribuții sociale obligatorii;
- 346.637 lei impozit pe venitul din salarii;
- 75.381 lei creanță în legătură cu impozitul pe profit.

constituie infracțiunea de *evaziune fiscală în formă continuată*, prevăzută și pedepsită de art. 9 al. 1 lit. a) și al. 2 din Legea nr. 241/2005 (text valabil începând cu data de 22.03.2013) cu aplic. art. 35 al. 1 Cod penal (55 de acte materiale).

În ceea ce privește latura civilă, s-a reținut că prejudiciul în cuantum de **1.421.283 lei** nu a fost achitat până la data întocmirii rechizitoriului.

Totodată, s-a reținut că fapta inculpatei „, care, în perioada ianuarie 2009 - iulie 2013, în baza aceleiași rezoluții infracționale, după ce a încasat de la un număr de 226 societăți comerciale suma de 242.515.409 lei cu titlu de prime plătite aferente clauzei de economisire – beneficii/investiții, a acceptat de un număr de **4484 ori** răscumpărarea imediată a acestor prime, respectiv a sumei de 225.317.045 lei, cu încălcarea prevederilor legale și contractuale, permițând astfel celor 226 societăți comerciale acordarea pe această cale către proprii angajați a unor venituri salariale nefiscalizate, sub forma simulată a unor prime de asigurare, ajutând astfel reprezentanții acestor firme să cauzeze bugetului de stat un

prejudiciu reprezentând obligații fiscale suplimentare în valoare totală de 137.524.761 lei reprezentând contribuțiile sociale obligatorii și impozitul pe venitul din salarii, constituie infracțiunea de **complicitate la evaziune fiscală în formă continuată**, prevăzută și pedepsită de art. 48 al. 1 Cod penal rap. la art. 9 al. 1 lit. a și al. 3 din Legea nr. 241/2005 (text valabil începând cu data de 22.03.2013), cu aplic. art. 35 al. 1 Cod penal (4484 acte materiale, **dintre care 55 de acte materiale în raport cu partea responsabilă civilmente**).

De asemenea, s-a reținut că inculpații , în calitate de directorul general al , în calitate de director general al , în calitate de șef al departamentului juridic al , au constituit începând cu 1 ianuarie 2009, la nivelul , un grup infracțional organizat structurat, ce a acționat în mod coordonat în vederea sprijinirii clienților în vederea comiterii de către aceștia a infracțiunii de evaziune fiscală, iar inculpații , în calitate de membru al Directoratului și , în calitate de membru al Directoratului , au aderat începând cu 01 iunie 2009, la grupul infracțional organizat structurat, ce a acționat în mod coordonat în vederea sprijinirii clienților în vederea comiterii de către aceștia a infracțiunii de evaziune fiscală, grup constituit la nivelul de - director executiv vânzări, - directorul general al societății și .. - șeful departamentului juridic al societății și care a funcționat până la data de 09 iulie 2013.

În cursul urmăririi penale, partea civilă Administrare Fiscală – Direcția Generală Juridică, prin adresa nr. xxx [fila/e 74 vol. 40 dos.urm.pen.] s-a constituit parte civilă în cauză și a precizat că urmează să precizeze cuantumul sumei pretinse.

Tot în cursul urmăririi penale, partea civilă, prin adresa nr. xxx [fila/e 76 vol. 40 dos.urm.pen.] a precizat că se constituie parte civilă în cauză cu suma de 6.510.746 lei reprezentând prejudiciu cauzat bugetului de stat. Și-a rezervat dreptul de a modifica cuantumul sumei și a precizat faptul că acestei sume i se adaugă obligațiile fiscale accesorii, acestea fiind datorate de la data când obligația a devenit scadentă și până la data executării integrale a plății. Prin același înscris, partea civilă a solicitat, în temeiul art. 249 – 254 Cod procedură penală înființarea măsurilor asigurătorii, iar în cazul în care acestea au fost dispuse, menținerea lor.

De asemenea, prin adresa xxx [fila/e 68 vol. 40 dos.urm.pen.] partea civilă a precizat că se constituie parte civilă în cauză cu suma de 144.035.507 lei, reprezentând prejudiciu cauzat bugetului de stat. A precizat din nou că își rezervă dreptul ca pe baza probatoriului administrat să modifice cuantumul sumei cu care s-a constituit parte civilă. **A solicitat, în temeiul art. 249 – 254 Cod procedură penală înființarea măsurilor asigurătorii, iar în cazul în care acestea au fost dispuse, menținerea acestora.**

În cursul urmăririi penale nu au fost instituite măsuri asigurătorii față de inculpații și și nici față de partea responsabilă civilmente

Cauza a fost înregistrată la data de 23.11.2018 pe rolul Tribunalului Mureș, sub nr.

În cursul procedurii de *cameră preliminară*, partea civilă, prin adresa nr. xxx (f. 127 vol. 26 dos. instanță) a solicitat obligarea inculpaților în solidar cu părțile responsabile civilmente la plata sumelor reprezentând prejudiciul adus bugetului consolidat de stat. **De asemenea, prin aceeași adresă, a solicitat instituirea măsurilor asigurătorii asupra tuturor bunurilor mobile și imobile ale persoanelor răspunzătoare pentru săvârșirea infracțiunilor, până la concurența valorii pagubei.**

Tot în cursul procedurii de *cameră preliminară*, prin adresa nr. xxx (f. 13-34 vol. 33 dos. instanță) partea civilă a comunicat pentru fiecare inculpat și parte responsabilă civilmente în parte sumele cu care se constituie parte civilă.

În ceea ce îl privește pe inculpatul .. partea civilă a solicitat obligarea acestuia și a inculpaților și , toți în solidar cu partea

responsabilă civilmente (CUI xxx), la plata sumei de 1.421.283 lei reprezentând prejudiciu și a accesoriilor calculate până la data plății efective a prejudiciului.

▪ Prin încheierea din data de 07.10.2021, pronunțată în dosarul asociat nr. 2221/102/2018/a1.20, în temeiul art. 249 al. 1 și 6 Cod procedură penală, judecătorul de cameră preliminară din cadrul Tribunalului Mureș a admis cererea formulată de partea civilă Ministerul Finanțelor Publice prin Agenția Națională de Administrare Fiscală.

A dispus instituirea măsurilor asigurătorii asupra bunurilor mobile și imobile ale *inculpaților și [CUI xxx] precum și ale părții responsabile civilmente* (CUI xxx) *pentru suma de 1.421.283 lei.*

În temeiul art. 251 Cod procedură penală *pentru aducerea la îndeplinire a dispozițiilor acelei încheieri a fost desemnat Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism – Serviciul Teritorial Tg. Mureș*

Ulterior, prin decizia penală nr. xxx, pronunțată de Curtea de Apel Târgu Mureș, în baza art. 425¹ al. 7 pct. 2 raportat la art. 250¹ al. 1, 3 Cod procedură penală și la art. 281 al. 1 lit. f Cod procedură penală **s-au admis contestațiile** formulate de **Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată – Serviciul Teritorial Târgu-Mureș, de inculpații** și

și de **partea responsabilă civilmente** împotriva încheierii penale din data de 07.10.2021 pronunțate de judecătorul de cameră preliminară din cadrul Tribunalului Mureș.

S-a desființat integral încheierea atacată și **s-a dispus rejudecarea cauzei** de către judecătorul de cameră preliminară din cadrul Tribunalului Mureș.

Cauza a fost ulterior înregistrată pe rolul Tribunalului Mureș, la data de 22.12.2021, sub nr. 2221/102/2018/a1.20*, iar ca urmare a admiterii declarației de abținere a judecătorului de cameră preliminară din primul ciclu procesual, s-a procedat la repartizarea aleatorie a acesteia, respectiv la CF7.

▪ Fiind investit cu soluționarea cauzei nr. 2221/102/2018/a1.20*, în rejudecare, la solicitarea judecătorului de cameră preliminară, conform art. 90 lit. c) Cod procedură penală, a fost desemnat un apărător din oficiu pentru inculpatul fiind depusă la dosar delegația privind asistența judiciară obligatorie.

La termenul de judecată din data de 14.01.2022 judecătorul de cameră preliminară a dispus emiterea unei adrese către partea civilă prin care a solicitat să comunice dacă își menține solicitarea privind instituirea de măsuri asigurătorii și cu privire la inculpații și , care este prejudiciul estimat la acest moment procesual și dacă prejudiciul indicat în cererea de constituire ca parte civilă, ca fiind în cuantum de 1.421.283 lei, precum și eventuale dobânzi și penalități aferente acestuia au fost achitate integral sau parțial.

Partea civilă s-a conformat solicitărilor, astfel încât prin adresa nr. xxx (f. nr. 33-34) s-a comunicat un răspuns cu privire la relațiile solicitate, în care s-a precizat faptul că din adresa nr. xxx a DGRFP Galați - AJFP Tulcea rezultă că inculpatul nu a achitat nici o sumă reprezentând prejudiciu pentru S-a menționat că nici de la persoana juridică în cauză nu sunt evidențiate încasări reprezentând prejudiciu consemnat în rechizitoriul emis în dosarul nr. xxx.

Totodată, a menționat că, ulterior, în completare, prin adresa nr. xxx, AJFP Tulcea a comunicat care este cuantumul accesoriilor aferente prejudiciului, respectiv:

- 1.224.982 lei majorări de întârziere și
- 172.505 lei penalități de întârziere,

cu precizarea că aceste calcule au fost efectuate începând cu perioada cuprinsă în rechizitoriu pentru fiecare contribuție aferentă salariilor până la data de 26.01.2022.

A fost anexată adresa nr. xxx a AJFP Tulcea și completarea la aceasta (f. nr. 35,37).

Pentru termenul de judecată din data de 14.02.2022 a fost depusă la dosar împuternicirea avocațială care atesta angajarea unui avocat ales de către inculpatul , motiv pentru care judecătorul de cameră preliminară a constatat la acel termen că a încetat delegația emisă pentru avocatul desemnat din oficiu și a precizat că se va pronunța cu privire la onorariul parțial odată cu fondul cauzei.

Tot la acel termen de judecată, inculpații și B.C., prin avocați aleși, au depus la dosar o cerere de recuzare a titularului completului de judecată, cerere care a făcut obiectul dosarului asociat nr. xxx și care a fost respinsă prin încheierea din data de 14.02.2022.

La termenul de judecată din data de 28.02.2022 inculpații și , prin avocat ales, au depus la dosar cu titlu de practică judiciară încheierea din data de 25.02.2022, pronunțată în dosarul asociat nr. xxx al Tribunalului Mureș.

Dezbaterile pe fondul cauzei au avut loc la termenul de judecată din data de 28.02.2022, susținerile participanților fiind consemnate în cuprinsul încheierii de ședință întocmite pentru acea dată, când s-a stabilit termen pentru deliberare și pronunțare la data de 07.03.2022. Având în vedere că respectiva încheiere de ședință face parte integrantă din prezenta, judecătorul de cameră preliminară constată că nu mai este necesar a relua susținerile participanților, urmând ca apărările formulate să fie analizate odată cu fondul cauzei.

• **În drept**, conform art. 249 Cod procedură penală

1 Procurorul, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, din oficiu sau la cererea procurorului, în procedura de cameră preliminară ori în cursul judecății, poate lua măsuri asigurătorii, prin ordonanță sau, după caz, prin încheiere motivată, pentru a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a bunurilor care pot face obiectul confiscării speciale sau al confiscării extinse ori care pot servi la garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune.

2 Măsurile asigurătorii constau în indisponibilizarea unor bunuri mobile sau imobile, prin instituirea unui sechestrul asupra acestora.

3 Măsurile asigurătorii pentru garantarea executării pedepsei amenzii se pot lua numai asupra bunurilor suspectului sau inculpatului.

4 Măsurile asigurătorii în vederea confiscării speciale sau confiscării extinse se pot lua asupra bunurilor suspectului sau inculpatului ori ale altor persoane în proprietatea sau posesia cărora se află bunurile ce urmează a fi confiscate.

5 Măsurile asigurătorii în vederea reparării pagubei produse prin infracțiune și pentru garantarea executării cheltuielilor judiciare se pot lua asupra bunurilor suspectului sau inculpatului și ale persoanei responsabile civilmente, până la concurența valorii probabile a acestora.

6 Măsurile asigurătorii prevăzute la al. 5 se pot lua, în cursul urmăririi penale, al procedurii de cameră preliminară și al judecății, și la cererea părții civile. Măsurile asigurătorii luate din oficiu de către organele judiciare prevăzute la al. 1 pot folosi și părții civile.

7 Măsurile asigurătorii luate în condițiile al. 1 sunt obligatorii în cazul în care persoana vătămată este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă.

8 Nu pot fi sechestrate bunuri care aparțin unei autorități sau instituții publice ori unei alte persoane de drept public și nici bunurile exceptate de lege.

În continuare, judecătorul de cameră preliminară a reținut că măsurile asigurătorii sunt măsuri procesuale cu caracter real, care au ca efect indisponibilizarea bunurilor mobile și imobile ce aparțin suspectului, inculpatului sau părții responsabile civilmente, în vederea confiscării speciale, a confiscării extinse, executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor

judiciare ori **acoperirii despăgubirilor civile**. Acestea au caracter provizoriu și aplicarea lor se face pe baza analizei valorilor implicate în cauză (valoarea prejudiciului sau a sumelor probabile ce trebuie confiscate, bonitatea suspectului sau a inculpatului, valoarea patrimoniului de care acesta dispune) și sunt lăsate, de regulă, la aprecierea organelor judiciare.

De la această regulă, Codul de procedură penală și unele legi speciale prevăd excepții referitoare atât la obligativitatea instituirii sechestrului asigurător, cât și la imposibilitatea luării măsurilor asigurătorii. Cu privire la cea dintâi categorie de excepții, **la art. 11 din Legea nr. 241/2005, se prevede obligativitatea luării măsurilor asigurătorii în situația săvârșirii unei infracțiuni prevăzute de această lege**, reglementarea acestei excepții fiind determinată, în mod special, de importanța relațiilor sociale ocrotite prin acestea, de caracteristicile elementelor constitutive ale laturii obiective a acestor infracțiuni și de pericolul social crescut al faptelor incriminate. Norma juridică care reglementează această excepție obligă organele judiciare la luarea măsurilor asigurătorii în cazul unor infracțiuni ce au un obiect material care poate atinge valori foarte mari și al căror pericol social este, de asemenea, foarte ridicat. Așa fiind, și prejudiciile provocate prin săvârșirea infracțiunilor constau în sume însemnate de bani. În aceste condiții, textul are rolul de a asigura posibilitatea acoperirii parțiale sau totale a pagubelor provocate, caracterul obligatoriu al măsurilor asigurătorii având rolul de a împiedica sustragerea, ascunderea sau înstrăinarea bunurilor ce fac obiectul lor. Astfel, prin prisma particularităților infracțiunilor reglementate prin **Legea nr. 241/2005**, obligativitatea instituirii măsurilor asigurătorii apare ca fiind justificată, așa cum a reținut și Curtea Constituțională prin mai multe decizii pronunțate cu referire la excepțiile de neconstituționalitate vizând art. 11 din Legea nr. 241/2005, cum ar fi **Decizia nr. 320 din 17 mai 2016**, **Decizia nr. 445 din 22 iunie 2017**, **Decizia nr. 96 din 01 martie 2018** sau **Decizia nr. 303 din 09 iunie 2020**.

Având în vedere caracterul obligatoriu al instituirii de măsuri asigurătorii, în asemenea situații, organele judiciare nu mai sunt ținute să verifice condiția de necesitate a măsurii, ea fiind impusă prin lege.

De asemenea, pentru instituirea sechestrului asigurător nu este necesar ca suspectul sau inculpatul să pregătească ori să realizeze manopere sau activități din care să rezulte că ar intenționa ascunderea bunurilor sale, măsura putând fi dispusă în toate cazurile în care s-a produs un prejudiciu sau legea impune confiscarea specială sau extinsă (a se vedea, în acest sens, și **Decizia CCR nr. 629 din 8 octombrie 2015**, paragraful 15).

În prezenta speță, având în vedere că inculpatul este cercetat sub aspectul săvârșirii infracțiunii de *evaziune fiscală în formă continuată*, prevăzută și pedepsită de art. 9 al. 1 lit. a) și al. 2 din Legea nr. 241/2005 (text valabil începând cu data de 22.03.2013), cu aplic. art. 35 al. 1 Cod penal (55 de acte materiale) - în relația cu iar inculpata

. este cercetată sub aspectul săvârșirii infracțiunii de *complicitate la evaziune fiscală în formă continuată*, prevăzută de art. 28 al. 1 Cod penal raportat la art. 9 al. 1 lit. a) și al. 3 din Legea 241/2005 (text în vigoare începând cu data de 23.03.2013) cu aplicarea art. 35 al. 1 Cod penal (4484 acte materiale) dintre care: 55 de acte materiale în raport cu partea responsabilă civilmente , precum și faptul că în cursul procedurii de cameră preliminară această societate a fost introdusă în cauză în calitate de parte responsabilă civilmente, judecătorul de cameră preliminară a constatat că instituirea de măsuri asigurătorii față de aceștia este obligatorie și este necesară pentru a asigura posibilitatea persoanei vătămate ca, în măsura în care va fi atrasă răspunderea civilă a inculpaților, să aibă posibilitatea de a executa titlul care va stabili creanța sa. Valoarea exactă a pagubei nu poate fi stabilită la acest moment procesual, tocmai de aceea raportarea se face la valoarea probabilă a prejudiciului indicată prin actul de sesizare, la care se adaugă accesoriile calculate de partea civilă în conformitate cu dispozițiile Codului de procedură fiscală.

În ceea ce privește **valoarea probabilă a pagubei** până la concurența căreia s-a instituit măsura asiguratorie și care include și accesoriile, judecătorul de cameră preliminară a avut în

vedere Decizia nr. 17/2015 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție prin care s-a admis recursul în interesul legii și, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 19 Cod procedură penală, s-a stabilit că *în cauzele penale având ca obiect infracțiunile de evaziune fiscală prevăzute de Legea nr. 241/2005, instanța soluționând acțiunea civilă, dispune obligarea inculpatului condamnat pentru săvârșirea acestor infracțiuni la plata sumelor reprezentând obligația fiscală principală datorată și la plata sumelor reprezentând obligații fiscale accesorii datorate, în condițiile Codului de procedură fiscală.*

În esență, problema de drept care a fost dezlegată prin acest RIL a fost aceea dacă în cazul infracțiunilor de evaziune fiscală reglementate de Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, soluționarea laturii civile se face potrivit dispozițiilor legii civile, respectiv Codului civil, sau conform prevederilor Codului de procedură fiscală, ca lege specială. ÎCCJ a reținut, în esență, că având în vedere relația dintre creanțele fiscale principale (impozite, taxe și alte contribuții datorate bugetului general consolidat) și cele accesorii (dobânzi, penalități și, după caz, majorări de întârziere), dar și natura juridică a raportului dedus judecării, în soluționarea laturii civile a cauzei penale, instanțele urmează a acorda despăgubiri pentru prejudiciul cauzat reprezentând exclusiv accesoriile fiscale ale creanței fiscale principale, și nu dobânda legală caracteristică raporturilor juridice de drept privat prevăzută de Ordonanța Guvernului nr. 9/2000, respectiv Ordonanța Guvernului nr. 13/2011.

În considerentele acestei decizii s-a arătat că *dacă s-ar aplica strict regula de interpretare ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus, s-ar ajunge la concluzia potrivit căreia recuperarea debitului principal și a dobânzii aferente acestuia urmează a fi făcută după regulile răspunderii civile delictuale, chiar și în contextul condamnării inculpaților pentru săvârșirea infracțiunilor de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005. Aceasta deoarece Codul civil instituie principiul general al răspunderii pentru orice faptă ilicită cauzatoare de prejudicii, fără a proceda la o descriere concretă a fiecărei fapte în parte, revenind instanțelor de judecată sarcina să verifice îndeplinirea condițiilor necesare pentru angajarea unei astfel de răspunderi în fiecare caz dedus judecării.* Cu toate acestea, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii – a arătat că nu poate împărtăși o asemenea interpretare. A arătat că, existând posibilitatea alăturării acțiunilor penale și civile în fața instanței penale în temeiul unei dispoziții legale exprese, cu caracter special (Legea nr. 241/2005, Codul Fiscal, Codul de procedură fiscală), instanța va putea aplica regulile de fond specifice fiecăreia dintre cele două răspunderi (răspundere civilă delictuală și răspundere de drept financiar), dobânda accesorie creanțelor fiscale fiind o sancțiune specifică dreptului public, aplicabilă în cadrul răspunderii de drept financiar, fiind o veritabilă sancțiune cu caracter fiscal, impusă în mod unilateral prin norme juridice imperative.

A mai reținut că *obligațiile de plată accesorii au un caracter prestabilit, atât în privința semnificației pe care acestea o au în contextul raportului juridic de drept fiscal, cât și în privința modalității de calcul al sumelor în care se materializează și că astfel cum rezultă din chiar denumirea dată lor de legiuitor, obligațiile fiscale accesorii au aceeași natură juridică cu aceea a obligațiilor fiscale principale, respectiv a impozitelor, taxelor, contribuțiilor și altor sume datorate bugetului general consolidat, neputând fi ignorate la momentul cuantificării prejudiciului de către instanța penală.*

Totodată, trebuie avut în vedere și faptul că la stabilirea valorii probabile a pagubei cu privire la care se pot institui măsuri asigurătorii, judecătorul de cameră preliminară trebuie să se raporteze la soluția care s-ar putea dispune pe fondul cauzei cu privire la latura civilă, doar în acest mod putându-se oferi garanții efective părții civile pentru repararea pagubei, așa cum reclamă dispozițiile art. 249 Cod procedură penală.

De altfel, cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale ICCJ și curților de apel din 16-17 mai 2019, printre temele supuse dezbaterilor privind chestiuni de practică neunitară, s-a discutat și cea referitoare la *situația în care se instituie măsuri asigurătorii pentru a*

garanta repararea pagubei produse prin infracțiunea de evaziune fiscală, iar ulterior inculpatul achită debitul principal, fără a efectua plata accesoriilor, ocazie cu care s-a apreciat că **pentru ridicarea măsurii asigurătorii** ca urmare a constatării că prejudiciul a fost acoperit este nevoie să se fi plătit atât debitul principal, cât și accesoriile fiscale (<https://inm-lex.ro/wp-content/uploads/2021/04/repertoriu-drept-procesual-penal.pdf> - pag. 272). Implicit, conform opiniei însușite de participanții de la acea întâlnire de practică neunitară, se acceptă posibilitatea instituirii de măsuri asigurătorii și cu privire la accesorii, iar în situația în care este achitat debitul principal, măsurile asigurătorii pot fi menținute pentru a garanta plata accesoriilor.

Astfel, s-a distins între prejudiciul produs prin comiterea infracțiunii de evaziune fiscală de care se ține seama la încadrarea juridică a faptei și care este echivalentul taxelor și impozitelor de la plata cărora s-a sustras inculpatul (debitul principal) și paguba la repararea căreia acesta poate să fie obligat în caz de condamnare, care cuprinde atât debitul principal cât și accesoriile fiscale, potrivit deciziei RIL menționate anterior.

Măsura asiguratorie vizează patrimoniile inculpaților și patrimoniul părții responsabile civilmente, dar și bunurile care vor intra în patrimoniile acestora, conform deciziei nr. 19/2017 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, prin care s-a admis recursul în interesul legii și s-a statuat că atunci când se instituie măsuri asigurătorii în procesul penal **nu este necesar să se indice sau să se dovedească ori să se individualizeze bunurile asupra cărora se înființează măsura asiguratorie.**

În acest sens, de menționat este faptul că în considerentele acestei decizii, printre altele, s-a reținut că, *nici nu s-ar putea impune asemenea condiții, câtă vreme, în raport cu scopul pentru care sunt instituite măsurile asigurătorii, precizat de art. 249 al. 1 din Codul de procedură penală, acestea reprezintă proceduri temporare, care trebuie să aibă în vedere caracterul dinamic al patrimoniului pe care îl vizează.*

Inculpați , prin avocat ales, a depus la dosar cu titlu de practică judiciară, încheierea pronunțată în data de 25.02.2022 în dosarul nr. xxx al Tribunalului Mureș, prin care, printre altele, s-a respins cererea părții civile de instituire a măsurilor asigurătorii și în considerarea accesoriilor, însă acea încheiere nu este definitivă, iar în sens contrar poate fi avută în vedere, tot cu titlu de practică judiciară, decizia penală nr. xxx pronunțată de Curtea de Apel Târgu Mureș în dosarul nr. xxx, decizie cunoscută inculpatei având în vedere calitatea sa de parte și în acel dosar.

Judecătorul de cameră preliminară a mai reținut că între scopul pentru care măsura asiguratorie a fost dispusă, respectiv recuperarea eventualei pagube produse în dauna părții civile și protecția dreptului inculpaților și al părții responsabile civilmente de a se folosi de bunurile lor există un raport rezonabil de proporționalitate, așa cum acest principiu decurge atât din art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cât și din art. 53 al. 2 din Constituția României. De asemenea, s-a apreciat că sechestrul asigurător vizează în principal garantarea executării unei eventuale creanțe ce va fi recunoscută în favoarea părții civile lezate prin posibila acțiune ce face obiectul judecății, așa încât procedura de instituire a sechestrului nu constituie o judecată asupra unei acuzații în materie penală în sensul art. 6 paragraf 1 din Convenție, motiv pentru care luarea măsurilor asigurătorii nu încalcă nici art. 6 paragraf 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitor la prezumția de nevinovăție (Decizia din 18 septembrie 2006, pronunțată în Cauza Mohammad Yassin Dogmoch împotriva Germaniei)

Măsurile asigurătorii sunt o consecință a săvârșirii unei fapte penale și constau în indisponibilizarea temporară a unor bunuri mobile sau imobile prin instituirea unui sechestrul asupra lor. Până la dovedirea vinovăției în materie penală, indisponibilizarea instituită prin sechestrul nu afectează substanța dreptului avut asupra bunurilor supuse măsurii, întrucât acest lucru se poate realiza numai prin dispozitivul hotărârii care trebuie să cuprindă și cele hotărâte cu privire la măsurile asigurătorii.

Totodată, examinarea caracterului proporțional presupune ca judecătorul să se asigure că valoarea bunurilor sechestrare nu depășește valoarea pagubei, astfel încât se va menționa expres că măsurile asigurătorii se instituie până la concurența sumei reprezentând debit principal și accesorii.

În ceea ce privește apărările formulate de inculpați și de partea responsabilă civilmente, prin avocați aleși, judecătorul de cameră preliminară a constatat că mare parte dintre acestea sunt combătute prin considerentele reținute anterior, nefiind necesar a fi reluate. De altfel, parte din aceste apărări au fost prezentate și ca argumente pentru susținerea excepțiilor de neconstituționalitate ale dispozițiilor art. 11 din Legea nr. 241/2005, nefiind primite de instanța de control constituțional, așa cum rezultă din deciziile pronunțate de aceasta și menționate în cuprinsul prezentei hotărâri.

Cu referire la inculpata .., judecătorul de cameră preliminară a mai reținut faptul că participația penală sub forma complicității permite luarea de măsuri asigurătorii, în considerarea faptei unice la care s-a contribuit și din care decurge prejudiciul. În această etapă procesuală, judecătorul de cameră preliminară nu poate proceda la stabilirea contribuției fiecărui participant la săvârșirea infracțiunii și nici la examinarea eventualei nevinovății a vreunuia pentru a stabili un grad de acoperire mai mic al prejudiciului. Acțiunea civilă în procesul penal urmează regulile răspunderii civile delictuale, care conduce la obligarea solidară a acelor care au produs prejudiciul.

În continuare, judecătorul de cameră preliminară a analizat celelalte apărări ale inculpaților și ale părții responsabile civilmente, apreciate ca fiind relevante.

Astfel, referitor la încheierea intermediară pronunțată în cursul procedurii de cameră preliminară, prin care s-a dispus excluderea rapoartelor de constatare tehnico-științifică, s-a constatat nelegalitatea rechizitoriului emis în cauză, reținându-se nulitatea relativă a ordonanțelor prin care s-a dispus extinderea și efectuarea în continuare a urmăririi penale, respectiv punerea în mișcare a acțiunii penale, judecătorul de cameră preliminară reține că, în acest cadru procesual, nu pot fi dezbătute aspecte ce derivă din excepțiile invocate în camera preliminară, întrucât această fază procesuală nu a fost încă finalizată.

Ca atare, judecătorul de cameră preliminară nu a avut în vedere excluderea rapoartelor de constatare tehnico-științifică sau constatarea nulității vreunor acte procesuale, întrucât aceste aspecte nu au fost tranșate în mod definitiv. Contrar susținerilor inculpaților, prin avocați aleși, judecătorul de cameră preliminară nu este ținut de eventuale dispoziții intermediare care nu sunt definitive, ci, dimpotrivă, trebuie să facă abstracție de astfel de dispoziții, doar acest raționament logico-juridic fiind în măsură să asigure legalitatea procedurilor.

Pe de altă parte, chiar dacă rapoartele de constatare tehnico-științifică nu ar putea fi luate în considerare, aspectele atestate în concluziile acestora sunt dovedite și prin alte mijloace de probă cu caracter obiectiv, cum ar fi de exemplu documentele contabile ridicate, iar valoarea probabilă a pagubei poate fi estimată de către organul judiciar pe baza pretențiilor părții civile, care pot fi justificate cu orice înscrisuri, nu neapărat prin rapoartele de constatare. Pentru dispunerea de măsuri asigurătorii este suficient să existe suspiciunea că această pagubă există, nefiind necesar a fi stabilită întinderea sau caracterul cert al acesteia.

Totodată, posibilitatea ca prin hotărâre definitivă să se dispună restituirea cauzei la parchet în procedura de cameră preliminară nu împiedică dispunerea de măsuri asigurătorii la acest moment procesual, având în vedere că o astfel de măsură rămâne câștigată cauzei și indiferent în fața cărui organ judiciar se va afla aceasta (organ de urmărire penală, judecător de cameră preliminară sau instanță), legiuitorul a prevăzut obligativitatea verificării măsurilor asigurătorii. Drept urmare, pe parcursul procedurii judiciare în curs, în raport de evoluția acesteia, s-a procedat la reevaluarea, la cerere sau din oficiu, în cadrul termenelor prevăzute de legea procesual penală, a caracterului oportun al menținerii măsurilor asigurătorii. În acest context, judecătorul a remarcat faptul că mare parte din practica judiciară relevantă de inculpata .., prin avocat ales, vizează tocmai această ipoteză, respectiv

situația în care s-a procedat la verificarea măsurilor asigurătorii, ocazie cu care s-a apreciat că trecerea unei perioade îndelungate de timp de la instituirea măsurilor asigurătorii justifică ridicarea acestora, nemaifiind necesare și proporționale cu scopul urmărit, având un caracter excesiv pentru persoanele ale căror bunuri au fost indisponibilizate.

Inculpata ..., prin avocat ales, a mai susținut că nu se pune probleme relei sale credințe, dat fiind gradul ridicat de solvabilitate al societății, însă acest aspect nu poate determina respingerea cererii părții civile, având în vedere caracterul obligatoriu al acestor măsuri, așa cum rezultă din dispozițiile art. 11 din Legea nr. 241/2005.

Totodată, faptul că în cursul urmăririi penale procurorul nu a dispus luarea de măsuri asigurătorii, după ce s-a constatat producerea prejudiciului, nu reprezintă un impediment la dispunerea acestor măsuri în cursul procedurii de cameră preliminară, pasivitatea acestora nefiind opozabilă.

În concluzie, având în vedere că instituirea de măsuri asigurătorii are în vedere protejarea drepturilor persoanei vătămate prin săvârșirea infracțiunii și față de întinderea mare a prejudiciului, având în vedere și necesitatea de a evita ascunderea, distrugerea, înstrăinarea sau sustragerea de la urmărire a bunurilor proprietate a inculpaților ... și ..., precum și a părții responsabile civilmente ... în vederea garantării reparării pagubei produse prin săvârșirea infracțiunii, s-a dispus instituirea măsurii asigurătorii a sechestrului, fiind îndeplinite cerințele și exigențele impuse de dispozițiile legale.

Împotriva aceste sentințe penale au declarat apel în termenul legal inculpatul ... , partea responsabilă civilmente ..., și inculpata ...

Contestațiile formulate de inculpatul ..., partea responsabilă ... nu au fost motivate.

În cadrul contestației formulate de către ... s-a solicitat între altele admiterea contestației, desființarea încheierii penale atacate și în rejudecare respingerea ca nefondată a solicitării ... de instituire a măsurii asigurătorii asupra accesoriilor stabilite.

La termenul din data de 4.04.2022 inculpata ... a solicitat sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept cu privire la următoarea problemă juridică:

Dacă termenul „pagubă” din cuprinsul art. 249 al. 5 Cod procedură penală vizând instituirea măsurii asigurătorii a sechestrului în materia infracțiunii prevăzute de art. 10 din Legea nr. 241/2005 modificată și completată de Legea nr. 55/2021 cuprinde doar prejudiciul efectiv calculat respectiv baza de calcul sau cuprinde și accesoriile (dobânzi și penalități)?

Texte legale incidente

ART. 249

Condițiile generale de luare a măsurilor asigurătorii

(5) Măsurile asigurătorii în vederea reparării pagubei produse prin infracțiune și pentru garantarea executării cheltuielilor judiciare se pot lua asupra bunurilor suspectului sau inculpatului și ale persoanei responsabile civilmente, până la concurența valorii probabile a acestora.

Jurisprudență identificată

Pe rolul instanțelor din circumscripția Curții de Apel Târgu Mureș au fost identificate următoarele cauze în care este incidentă problema de drept supusă atenției, anume dosarele nr. 2221/102/2018/a1.48*, 2221/102/2018/a1.23*, 2221/102/2018/a1.61* și 2221/102/2018/a1.82* aflate pe rolul Tribunalului Mureș.

Admisibilitatea sesizării

Părțile, prin apărători și reprezentantul Ministerului Public au considerat că cererea este admisibilă.

Sub acest aspect, Curtea de Apel Târgu Mureș constată admisibilitatea sesizării potrivit art. 475 Cod procedură penală, având în vedere următoarele:

În raport cu prevederile articolului anterior menționat, admisibilitatea unei sesizări pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile este condiționată de îndeplinirea, în mod cumulativ, a următoarelor cerințe:

a) să fie formulată în legătură cu o judecată aflată în curs

b) judecata aflată în curs să fie pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, al unei Curți de Apel sau al unui Tribunal, iar acestea să fie investite cu soluționarea cauzei în ultimă instanță

c) lămurirea chestiunii de drept să fie determinantă în ceea ce privește soluționarea pe fond a cauzei în care a fost ridicată

d) asupra ei să nu fi statuat Înalta Curte de Casație și Justiție printr-o hotărâre prealabilă și să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii.

Aplicând cerințele legale la prezenta speță, se constată faptul că Curtea de Apel Târgu Mureș este investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, potrivit art. 250¹ al. 1 Cod procedură penală, respectiv cu judecarea contestațiilor formulate de inculpatul ..., partea responsabilă civilmente ..., și inculpata ... împotriva încheierii penale nr. 7.03.2022 pronunțată de Tribunalul Mureș în dosarul nr. xxx.

Chestiunile de drept puse în discuție de către instanță au un caracter de noutate, întrucât Înalta Curte de Casație și Justiție nu a mai statuat asupra acesteia printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

De chestiunile de drept invocate din oficiu depinde soluționarea pe fond a cauzei, întrucât motivul de contestație invocat de către inculpata ... vizează tocmai interpretarea noțiunii de „pagubă” conținută în prevederile art. 249 Cod procedură penală și legalitatea instituirii sechestrului asigurător asupra bunurilor inculpatei până la concurența unei sume de bani care include și accesoriile aferente debitului principal.

Opinia exprimată de autorul sesizării

Inculpata ... a învederat faptul că în soluționarea cererilor de instituire a măsurilor asigurătorii formulate de ... s-au conturat două soluții de practica judiciară vizând limitele de instituire a măsurilor asigurătorii în materia sechestrului în considerentele pagubei probabile.

Astfel, prima soluție instituie măsura asiguratorie până la concurența valorică a cumulului aritmetic între prejudiciul efectiv cauzat și accesoriile (dobânzi plus penalități) socotite până la momentul luării măsurii, soluția fiind motivată în argumentul principal conținutului motivării Deciziei ICCJ nr. 17/2015 coroborată cu Minuta întâlnirilor Președinților Secțiilor Penale ale ICCJ și Curților de Apel din 16-17 mai 2019, ambele evocări fiind anterioare modificărilor aduse Legii nr. 241/2005 prin Legea nr. 55/2021.

O a doua soluție de practica judiciară instituie măsura asiguratorie până la concurența valorică a prejudiciului efectiv cauzat, cu excluderea accesoriilor, motivarea soluției fiind fundamentată pe interpretarea coroborată a dispozițiilor art. 10¹ din Legea nr. 241/2005 (de definire a componentelor de baza de calcul, prejudiciu, accesorii) cu cele ale art. 249 al. 5 Cod procedură penală, precum și a interpretărilor cuprinse în Decizia CCR nr. 101/2021, paragrafele 107,129-131.

S-a apreciat ca ne aflăm în prezența unei veritabile probleme de drept ce ar impune o analiză și clarificare prin intermediul unei hotărâri prealabile.

Cu privire la fondul chestiunii de drept, s-a argumentat că nu pot fi confundate noțiunile de prejudiciu/pagubă produse prin comiterea unei infracțiuni și pretențiile părții

civile. Însuși legiuitorul a făcut aceasta distincție atunci când a procedat la modificarea Legii nr. 241/2005.

Dacă în forma în vigoare la data adoptării legii (2005) se prevedea la art. 10 ca, în cazul săvârșirii unei infracțiuni de evaziune fiscală prevăzute de prezenta lege, dacă în cursul urmăririi penale sau al judecății, până la primul termen de judecată, învinuitul ori inculpatul acoperă integral prejudiciul cauzat, limitele pedepsei prevăzute de lege pentru fapta săvârșită se reduc la jumătate (...), prin modificarea intrată în vigoare la data de 1 februarie 2014 s-a menționat ca „în cazul săvârșirii unei infracțiuni de evaziune fiscală prevăzute la art. 8 și 9, dacă în cursul urmăririi penale sau al judecății, până la primul termen de judecată, inculpatul acoperă integral pretențiile părții civile, limitele prevăzute de lege pentru fapta săvârșită se reduc la jumătate”, pentru ca din 04.04.2021 să se revină din nou la vechea formulare, respectiv „în cazul săvârșirii unei infracțiuni prevăzute la art. 6 indice 1, 8 sau 9, dacă în cursul urmăririi penale sau al judecății prejudiciul cauzat este acoperit integral, iar valoarea acestuia nu depășește 100.000 euro, în echivalentul monedei naționale, se poate aplica pedeapsa cu amenda (...).

În perioada în care a fost în vigoare dispoziția care impunea inculpatului acoperirea integrală a pretențiilor părții civile pentru a putea beneficia de cauza de reducere a pedepsei, aceste pretenții cuprindeau atât prejudiciul cauzat cât și accesoriiile.

Înainte de 1 februarie 2014 și după 4 aprilie 2021, textele legale se referă strict la prejudiciul cauzat, care trebuie acoperit integral de către inculpat pentru a putea beneficia de cauza de nepedepsire sau de cauza de reducere a pedepsei, prejudiciul care nu cuprindea/cuprinde și accesoriiile.

În acest sens a fost și practica judiciară, pronunțându-se soluții de clasare sau încetare a procesului penal în situația în care inculpatul achită integral prejudiciul (în trecut, până la un anumit moment procesual) fără a se ține seama de accesorii.

Pe de altă parte, s-a menționat că în textul de la art. 249 al. 5 din Codul de procedură penală se specifică că „măsurile asigurătorii în vederea reparării pagubei comise prin infracțiune se pot lua asupra bunurilor suspectului sau inculpatului și a persoanei responsabile civilmente, până la concurența valorii probabile a pagubei”.

Pentru luarea de măsuri asigurătorii în procesul penal în considerarea accesoriiilor, nu ar putea fi invocată nici Decizia nr. 17/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție (RIL), întrucât prin aceasta decizie s-a stabilit că în cauzele penale având ca obiect infracțiunile de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005, instanța, soluționând acțiunea civilă, dispune obligarea inculpatului condamnat pentru săvârșirea acestor infracțiuni la plata sumelor reprezentând obligația fiscală principală datorată și la plata sumelor reprezentând obligațiile fiscale accesorii datorate, în condițiile Codului de procedură fiscală.

Or, după cum prevede art. 10 al. 1 din Codul de procedură penală, acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspundere civilă delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii civile.

Altfel spus, acțiunea civilă alăturată acțiunii penale se soluționează după regulile răspunderii civile delictuale, potrivit căreia despăgubirea trebuie să cuprindă pierderea suferită de cel prejudiciat, câștigul pe care în condiții obișnuite el ar fi putut să îl realizeze și de care a fost lipsit (adică accesoriiile în materie fiscală), precum și cheltuielile pe care le-a făcut pentru evitarea sau limitarea prejudiciului.

În schimb, în materia măsurilor asigurătorii prevăzute de art. 249 din Codul de procedură penală, așa cum s-a arătat mai sus, se face referire clară doar la repararea pagubei, adică a pierderii efectiv suferite nu și la câștigul nerealizat.

Pe de altă parte, este și greu de stabilit care este valoarea probabilă a pagubei (până la concurența căreia trebuie instituite măsurile asigurătorii), în situația în care în aceasta ar fi incluse și accesoriiile, în fiecare zi curgând dobânzi și penalități până la stingerea efectivă a obligației fiscale principale.

Apărătorul inculpaților și al părții responsabile civilmente a considerat că cererea formulată este una „pertinentă”.

Reprezentantul Ministerului Public a fost de acord cu cererea formulată de apărătorul inculpatei.

Opinia instanței cu privire la chestiunile de drept supuse atenției

Instanța de control judiciar constată faptul că, în privința interpretării noțiunii de „pagubă” s-au conturat într-adevăr în practică, pe situații premise identice, două orientări jurisprudențiale.

Într-o primă orientare s-a avut în vedere Decizia nr. 17/2015 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție prin care s-a admis recursul în interesul legii și, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 19 Cod procedură penală, s-a stabilit că *în cauzele penale având ca obiect infracțiunile de evaziune fiscală prevăzute de Legea nr. 241/2005, instanța soluționând acțiunea civilă, dispune obligarea inculpatului condamnat pentru săvârșirea acestor infracțiuni la plata sumelor reprezentând obligația fiscală principală datorată și la plata sumelor reprezentând obligații fiscale accesorii datorate, în condițiile Codului de procedură fiscală.*

În esență, problema de drept care a fost dezlegată prin acest RIL a fost aceea dacă în cazul infracțiunilor de evaziune fiscală reglementate de Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, cu modificările ulterioare, soluționarea laturii civile se face potrivit dispozițiilor legii civile, respectiv Codului civil, sau conform prevederilor Codului de procedură fiscală, ca lege specială. ÎCCJ a reținut, în esență, că având în vedere relația dintre creanțele fiscale principale (impozite, taxe și alte contribuții datorate bugetului general consolidat) și cele accesorii (dobânzi, penalități și, după caz, majorări de întârziere), dar și natura juridică a raportului dedus judecății, în soluționarea laturii civile a cauzei penale, instanțele urmează a acorda despăgubiri pentru prejudiciul cauzat reprezentând exclusiv accesoriiile fiscale ale creanței fiscale principale, și nu dobânda legală caracteristică raporturilor juridice de drept privat prevăzută de Ordonanța Guvernului nr. 9/2000, respectiv Ordonanța Guvernului nr. 13/2011.

În considerentele acestei decizii s-a arătat că *dacă s-ar aplica strict regula de interpretare ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus, s-ar ajunge la concluzia potrivit căreia recuperarea debitului principal și a dobânzii aferente acestuia urmează a fi făcută după regulile răspunderii civile delictuale, chiar și în contextul condamnării inculpaților pentru săvârșirea infracțiunilor de evaziune fiscală prevăzute în Legea nr. 241/2005. Aceasta deoarece Codul civil instituie principiul general al răspunderii pentru orice faptă ilicită cauzatoare de prejudicii, fără a proceda la o descriere concretă a fiecărei fapte în parte, revenind instanțelor de judecată sarcina să verifice îndeplinirea condițiilor necesare pentru angajarea unei astfel de răspunderi în fiecare caz dedus judecății. Cu toate acestea, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul competent să judece recursul în interesul legii – a arătat că nu poate împărtăși o asemenea interpretare. A arătat că, existând posibilitatea alăturării acțiunilor penale și civile în fața instanței penale în temeiul unei dispoziții legale exprese, cu caracter special (Legea nr. 241/2005, Codul Fiscal, Codul de procedură fiscală), instanța va putea aplica regulile de fond specifice fiecăreia dintre cele două răspunderi (răspundere civilă delictuală și răspundere de drept financiar), dobânda accesorie creanțelor fiscale fiind o sancțiune specifică dreptului public, aplicabilă în cadrul răspunderii de drept financiar, fiind o veritabilă sancțiune cu caracter fiscal, impusă în mod unilateral prin norme juridice imperative.*

S-a mai reținut că *obligațiile de plată accesorii au un caracter prestabilit, atât în privința semnificației pe care acestea o au în contextul raportului juridic de drept fiscal, cât și în privința modalității de calcul al sumelor în care se materializează și că astfel cum*

rezultă din chiar denumirea dată lor de legiuitor, obligațiile fiscale accesorii au aceeași natură juridică cu aceea a obligațiilor fiscale principale, respectiv a impozitelor, taxelor, contribuțiilor și altor sume datorate bugetului general consolidat, neputând fi ignorate la momentul cuantificării prejudiciului de către instanța penală.

Totodată, s-a avut în vedere și faptul că la stabilirea valorii probabile a pagubei cu privire la care se pot institui măsuri asigurătorii, judecătorul de cameră preliminară trebuie să se raporteze la soluția care s-ar putea dispune pe fondul cauzei cu privire la latura civilă, doar în acest mod putându-se oferi garanții efective părții civile pentru repararea pagubei, așa cum reclamă dispozițiile art. 249 Cod procedură penală.

De altfel, cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor penale ale ICCJ și curților de apel din 16-17 mai 2019, printre temele supuse dezbaterilor privind chestiuni de practică neunitară, s-a discutat și cea referitoare la *situația în care se instituie măsuri asigurătorii pentru a garanta repararea pagubei produse prin infracțiunea de evaziune fiscală, iar ulterior inculpatul achită debitul principal, fără a efectua plata accesoriilor*, ocazie cu care s-a apreciat că **pentru ridicarea măsurii asigurătorii ca urmare a constatării că prejudiciul a fost acoperit este nevoie să se fi plătit atât debitul principal, cât și accesoriile fiscale** (<https://inm-lex.ro/wp-content/uploads/2021/04/repertoriu-drept-procesual-penal.pdf> - pag. 272). Implicit, conform opiniei însușite de participanții de la acea întâlnire de practică neunitară, se acceptă posibilitatea instituirii de măsuri asigurătorii și cu privire la accesorii, iar în situația în care este achitat debitul principal, măsurile asigurătorii pot fi menținute pentru a garanta plata accesoriilor.

Astfel, s-a făcut distincție între prejudiciul produs prin comiterea infracțiunii de evaziune fiscală de care se ține seama la încadrarea juridică a faptei și care este echivalentul taxelor și impozitelor de la plata cărora s-a sustras inculpatul (debitul principal) și paguba la repararea căreia acesta poate să fie obligat în caz de condamnare, care cuprinde atât debitul principal cât și accesoriile fiscale, potrivit deciziei RIL menționate anterior.

Într-o a doua orientare, s-a reținut că, potrivit dispozițiilor art. 173 al. (1) Cod procedură fiscală, pentru neachitarea la termenul de scadență de către debitor a obligațiilor fiscale principale, se datorează după acest termen dobânzi și penalități de întârziere.

Potrivit dispozițiilor art. 174 al. 1 Cod procedură fiscală, dobânzile se calculează pentru fiecare zi de întârziere, începând cu ziua imediat următoare termenului de scadență și până la data stingerii sumei datorate, iar conform prevederilor art. 176 al. 1 Cod procedură fiscală, penalitățile de întârziere se calculează pentru fiecare zi de întârziere, începând cu ziua imediat următoare termenului de scadență și până la data stingerii sumei datorate, inclusiv.

S-a constatat că obligațiile de plată accesorii au un caracter prestabilit atât în privința semnificației pe care acestea o au în contextul raportului juridic de drept fiscal (sanțiune aplicabilă în cazul neîndeplinirii la scadență a obligației de plată), cât și în privința modalității de calcul al sumelor în care se materializează și au aceeași natură juridică cu aceea a obligațiilor fiscale principale.

Totodată, s-a reținut faptul că prin Decizia nr. 101/2021 a Curții Constituționale, în interpretarea art. 10 din Legea nr. 241/2005, s-a statuat faptul că cel care a afectat integritatea bugetului public va trebui să plătească paguba efectiv suferită de bugetul de stat, majorată cu 20%, la care se vor plăti dobânzii și penalități.

Având în vedere toate aceste aspecte, s-a apreciat că dacă în ceea ce privește soluționarea laturii civile a cauzei, la stabilirea efectivă a prejudiciului suferit de către partea civilă se are în vedere atât prejudiciul constând în echivalentul cuantumului creanțelor fiscale principale cât și creanțele fiscale accesorii, la stabilirea valorii probabile a pagubei produse prin infracțiune în vederea instituirii măsurilor asigurătorii nu se pot lua în considerare dobânzile și penalitățile de întârziere, acestea neputând fi asimilate unui beneficiu nerealizat (lucru cessans).

Pentru aceste considerente, apreciind că sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 475 Cod procedură penală va dispune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru soluționarea următoarei chestiuni de drept:

Dacă termenul „pagubă” din cuprinsul art. 249 al. 5 Cod procedură penală vizând instituirea măsurii asiguratorii a sechestrului în materia infracțiunii prevăzute de art. 10 din Legea nr. 241/2005 modificată și completată de Legea nr. 55/2021 cuprinde doar prejudiciul efectiv calculat respectiv baza de calcul sau cuprinde și accesoriiile (dobânzi și penalități)?

Având în vedere că problema de drept supusă dezbaterii privește fondul cauzei, pentru respectarea principiului legalității, în temeiul art. 476 al. 2 Cod procedură penală va suspenda judecarea cauzei până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunilor de drept puse în discuție.

**PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII
HOTĂRĂȘTE**

În temeiul art. 475 Cod procedură penală dispune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru soluționarea următoarei chestiuni de drept:

Dacă termenul „pagubă” din cuprinsul art. 249 alin. 5 Cod procedură penală vizând instituirea măsurii asiguratorii a sechestrului în materia infracțiunii prevăzute de art. 10 din Legea nr. 241/2005, modificată și completată de Legea nr. 55/2021, cuprinde doar prejudiciul efectiv calculat, respectiv baza de calcul, sau cuprinde și accesoriiile (dobânzi și penalități)?

În temeiul art. 476 al. 2 Cod procedură penală suspendă judecarea cauzei până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunilor de drept puse în discuție.

Fără cale de atac.

Pronunțată în ședință publică, azi, 13.04.2022.

PREȘEDINTE- JUDECĂTOR DE CAMERĂ PRELIMINARĂ

JUDECĂTOR DE CAMERĂ PRELIMINARĂ

GREFIER